

ZAPOČELI VIII. DANI POBIJENIH HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 5. veljače 2018. (Josipa Vukoja) – U nedjelju 4. veljače u samostanskoj crkvi na Širokom Brijegu započeli su VIII. dani pobijenih hercegovačkih franjevac. Molitveni program sastojao se od molitve krunice u 17.30 te sv. mise zadušnice za 66 hercegovačkih franjevac i mnoštvo vjernih članova puka Božjega koje su pobili jugokomunisti u Drugom svjetskom ratu i poraću.

Sv. misu je predslavio i na njoj propovijedao fra Antonio Šakota, područni duhovni asistent Frame i Franjevačkog svjetovnog reda u Hercegovini. Suslavili su vicepostulator fra Miljenko Stojić i fratri iz širokobriješkog samostana: fra Augustin Čordaš, fra Dario Galić, fra Dane Karačić, fra Vitomir Musa i fra Vendelin Karačić. Fra Antonio je u propovijedi slikovito protumačio nedjeljno čitanje te ga povezoao s našim sjećanjem na ubijene fratre i puk Božji. Istaknuo je kako se ne treba bojati ni prošlosti ni sjećanja, oni neka postanu stvarnost koja će nas voditi kroz život.

Misna čitanja i molitvu vjernika predvodili su članovi Frame Široki Brijeg. Oni su se brinuli i za pjevanje.

Na kraju sv. mise dodijeljene su nagrade na ovogodišnjem nagradnom natječaju na temu o pobijenim hercegovačkim franjevcima. Za uzrast mladeži prva nagrada pripala je Stjepanu Jozinoviću iz Žepča za literarni uradak *Kristov stjegonoša*, drugu nagradu osvojila je Dora Pinjuh iz Međugorja za rad pod nazivom *A Neretva i dalje*

teče dok je treću nagradu za literarni rad *Mučenici naše vjere* dobila Vedrana Raguž iz Stoca.

Misno slavlje putem radiovalova i interneta prenosila je Radiopostaja Široki Brijeg. Ona će to činiti i sljedećih dana.

Na Široki Brijeg su od spomenika svojim ubijenima, želeći ih tako simbolički povezati s pobijenim franjevcima, pješice pristigle tri skupine vjernika: iz Crnih Lokava, Mokroga i iz grada Širokog Brijega. Nakon dolaska pomolili su se kraj ratnoga skloništa u kojem je ubijeno i zapaljeno 12 hercegovačkih franjevac, a zatim i na grobu u samostanskoj crkvi gdje su pokopana 24 ubijena fratra. Nakon toga nazočili su sv. misi zadušnici. ✍

DRUGA VEČER VIII. DANA POBIJENIH HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 6. veljače 2018. (Josipa Vukoja) – Molitvom krunice u 17.30 i slavljenjem sv. mise zadušnice u 18.00 u ponedjeljak 5. veljače, u ispunjenoj samostanskoj crkvi na Širokom Brijegu, nastavljeni su VIII. dani pobijenih hercegovačkih franjevac. Sv. misu zadušnicu predslavio je i na njoj propovijedao fra Domagoj Šimić, koji je trenutno na službi u Banja Luci a ujedno je i područni duhovni asistent Frame i Franjevačkog svjetovnog reda u provinciji Bosne Srebrene. Suslavilo je osam frata iz širokobriješkog samostana.

Ovo misno slavlje pjevanjem su animirali članovi zbora Sv. Nikole Tavelića iz Dobrkovića pod ravnanjem Marije Čigić. Čitanja su bila povjerena ministrantima.

Fra Domagoj je u propovijedi istaknuo sljedeće: »Stoga, braćo i sestre, smrt naših fratara ne smije ostati zaboravljena, ne smije postati tek neka tradicija u kojoj ćemo se sjećati nevino stradalih žrtava Drugog svjetskog rata i poraća, nego ona nama treba biti svjetionik, ona nama treba biti korektiv i putokaz na našem životnom putu, kako bismo bili svjesni da ne trebamo odustajati od

svojih ideala, da ne trebamo ni pod cijenu vlastite smrti odreći se svojega poslanja, svojega identiteta, svoje vjere. Jer nemojmo zaboraviti današnje Isusove riječi koje glase: "Tko ustraje do kraja spasit će se".«

Dodijeljene su i nagrade VII. nagradnog natječaja na temu o pobijenim hercegovačkim franjevcima. Za uzrast djece prvu nagradu dobila je Nika Bubalo iz Širokog Brijega za literarni uradak *Velikani našega vremena*, drugu nagradu dobio je zajednički literarni uradak *Istina je jedna* učenika VII. b r. OŠ Biograci, a treću je dobila Viktorija Kožul iz Širokog Brijega za uradak *Pobijeni franjevci*.

U povodu obljetnice ubojstva 66 hercegovačkih franjevac i mnoštva vjernih članova puka Božjega u 10.00 sati pred križem na Trgu širokobrijeških žrtava vijence su položili i zapalili svijeće izaslanstva Grada Širokog Brijega, Zapadno-hercegovačke županije, Odjela HNS-a BiH za Drugi svjetski i Domovinski rat zajedno s ministarstvom branitelja Zapadno-hercegovačke županije i Hrvatskog dokumentacijskog centra iz Mostara. Vicepostulator fra Miljenko Stojić predvodio je molitvu za pobijene. ✍

TREĆA VEČER VIII. DANA POBIJENIH HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 7. veljače 2018. (Josipa Vukoja) – U utorak 6. veljače nastavljen je molitveni program VIII. dana pobijenih hercegovačkih franjevaca. Molitva krunice započela je u 17.30 sati, a zatim je uslijedila sv. misa zadušnica koju je predvodio fra Ivan Matić, voditelj kuće Tabor u Samoboru. Sumisio je fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača« te više fratara iz širokobriješkog samostana.

»Dok razmišljamo danas o ovim svetim mučenicima Crkve, i to baš ovdje u ovoj širokobriješkoj crkvi u kojoj se nalaze posmrtni ostatci braće franjevaca koje su jugokomunisti na svirep način ubili i zapalili, promatramo kroz ovu njihovu žrtvu i tolika druga trpljenja i stradavanja našeg hrvatskog naroda. On je kroz čitavu povijest prolazio svoj križni put ovom dolinom suza, ali uvijek tako čudesno i providonosno vođen primjerima i svjedočanstvima tolikih svjedoka vjere što ih Bog podiže u svako vrijeme«, istaknuo je fra Ivan u svojoj propovijedi. Okupljene vjernike posebno je pozvao na molitvu

za kardinala Stepinca i naše ubijene franjevce: »Braćo i sestre, molimo i ovom prilikom za što skorije proglašenje svetim našeg nam dragog kardinala Stepinca, da doista njegov lik zasvijetli čitavoj Crkvi. Molimo isto tako da se i ova naša mučena i ubijena braća franjevci nađu na popisu onih koji su svojom krvlju posvjedočili svoju vjeru u Krista i njegovu Crkvu.«

Misna čitanja predvodili su članovi Franjevačkog svjetovnog reda Široki Brijeg, s fra Danom Karačićem na čelu. Na sv. misi pjevao je zbor Sv. Ivana Krstitelja iz područne crkve u Knešpolju pod ravnanjem Marka Salavarde.

Pri završetku sv. mise zadušnice podijeljene su i nagrade na nagradnom natječaju na temu o pobijenim hercegovačkim franjevcima za uzrast odrasli. Prvu nagradu dobio je Zdravko Luburić za pjesmu *Šezdeset i šest*, drugu nagradu dobio je Odej Atić za svoj grafički uradak *Zaboravljeni*, a treću don Slavko Vranjković za literarni rad *Nezaboravljeni*. ✍

NA ŠIROKOM BRIJEGU OBLJEŽENA 73. OBLJETNICA UBOJSTVA 66 HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 7. veljače 2018. (Josipa Vukoja) – U povodu 73. obljetnice jugokomunističkog ubojstva 66 hercegovačkih franjevaca, u samostanskoj crkvi na Širokom Brijegu 4. – 7. veljače održali su se VIII. dani pobijenih hercegovačkih franjevaca. Prva tri dana molitveni program započinjao je molitvom krunice, a nastavljao se slavljenjem sv. mise zadušnice za ubijene fratre i puk. Kroz ove dane sv. mise su predslavili fra Antonio Šakota iz Mostara, fra Domagoj Šimić iz Banje Luke i fra Ivan Matić iz Samobora, uz sumisništvo vicepostulatora fra Miljenka Stojića i fratara iz širokobriješkog samostana. Molitvom krunice, čitanjem i pjevanjem na sv. misama posebno su sudjelovali ministranti, članovi Franjevačke mladeži te članovi Franjevačkog svjetovnog reda i zborova koji djeluju u župi.

Kroz ova tri dana dodijeljene su i nagrade te prigodne plakete nagrađenima na VII. nagradnom natječaju

na temu o pobijenim hercegovačkim franjevcima. Zastupljeni su bili dječji uzrast, mladež te odrasli.

Na dan obljetnice ubojstva franjevaca na Širokom Brijegu, 7. veljače, koji je ujedno i dan sjećanja na sve fratre ubijene u Drugom svjetskom ratu i poraću, molitveni program započeo je u 16.00 sati molitvom pokraj ratnoga skloništa gdje su članovi Frame Široki Brijeg zapalili 12 svijeća u znak sjećanja na 12 fratara koji su ubijeni i spaljeni u tom skloništu. Nakon molitve procesija se uputila u samostansku crkvu prema grobu gdje su pokopana 24 ubijena fratra. Svečanu sv. misu zadušnicu predslavio je fra Miljenko Šteko, provincijal hercegovačkih franjevaca, uz sumisništvo vicepostulatora fra Miljenka Stojića, generalnog vikara hercegovačkih biskupija don Željka Majića, gvardijana samostana hercegovačkih franjevaca te velikog broja fratara iz Provincije. Prostrana samostanska crkva bila je dupkom puna unatoč

veoma kišnom vremenu.

Pjevanje na sv. misi predvodio je veliki župni zbor pod ravnanjem s. Mire Majić. Misno čitanje pročitao je fra Rade Dragičević, jedan od trojice još živućih hercegovačkih fratara koji su pohađali glasovitu Franjevačku klasičnu gimnaziju na Širokom Brijegu, a molitvu vjernika čitali su gvardijani samostana.

Fra Miljenko je u propovijedi istaknuo sljedeće: »Na početku još jednoga našeg vjerničkog bdijenja i sjećanja, naš pogled počiva na nezacijeljenim ranama prošlosti, u 73. obljetnici, zbog kojih ne možemo ne trpjeti – jer to je bol vlastita ovoj Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji, našoj krajevnoj Crkvi i čitavome našem puku. U zadnje vrijeme sve je više iskaza još preostalih živih svjedoka o brojnim stratištima jugokomunističkih postrojbi nad našim narodom. Mučene su i ubijane na tisuće naših ljudi – nećijih sinova i kćeri, djedova, baka, očeva, braće,

majki, sestara. U ovo molitveno sjećanje sabiremo sve progutane suze i sve neprospavane noći, sve boli koje su kidale žalosna srca onih koji su iza njih ostali, a morali su šutjeti, lišeni svih prava, pa i onih na pokop, dostojanstveno posljednje počivalište i sjećanje.« Propovijed je završio riječima: »Draga braćo i sestre, previše je pitanja i teških zadaća za naše

umorne duše na ovome dugom prijelazu između dva tisućljeća: umor od ratova, umor od dugih poraća i nejasne budućnosti, umor od bijede i tolikih nepravdi, umor od mnoštva informacija i poluinformacija, umor od svega i svačega. A gdje pronaći snagu? U Kristu Isusu, koji je Put, Istina i Život. Uputimo se k njemu koji nas poziva u današnjem evanđe-

lju: "Dodite k meni svi koji ste izmorneni i opterećeni i ja ću vas odmoriti." (Mt 11, 28)«

Na kraju sv. mise zadušnice nazočnima je nekoliko riječi uputio generalni vikar hercegovačkih biskupija don Željko Majić koji je prenio pozdrave mjesnoga biskupa Ratka Perića te istaknuo kako se nada da će se prikupiti svi potrebni dokazi da bi ubijeni fratri bili proglašeni mučenicima. Fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«, kratko je izvijestio o radu Vicepostulature u protekloj godini, a vjernicima se obratio i gvardijan širokobriješkog samostana fra Tomislav Puljić zahvalivši svima koji su sudjelovali i pomogli u organizaciji molitvenog programa.

Kroz četiri dana molitveni program je putem interneta i radiovalova prenosila Radiopostaja Široki Brijeg. A i mnogi drugi mediji izvijestili su o svemu, na čemu im je posebno zahvalio vicepostulator fra Miljenko Stojić. ✍

HUMAC: SVETA MISA ZA POBIJENE FRATRE I OSTALE NEVINE ŽRTVE LJUBUŠKOGA PUKA

Ljubuški, 8. veljače 2018. (Ana Bubalo / ljportal.com) – 4. veljače, prve nedjelje u mjesecu, Ljubušaci su se u sjećanju vratili u vremena tragičnih i krvavih događaja mučeničke smrti naših pobijenih fratara i svih drugih nevinih žrtava. Tako je u crkvi sv. Ante na Humcu slavljena sv. misa zadušnica za sve pobijene fratre i ostale nevine žrtve ljubuškoga kraja.

Prije sv. mise izaslanstvo Općine Ljubuški, predvođeno načelnikom Nevenkom Barbarićem i predsjednikom Općinskog vijeća Tihomirom Kvesićem, položilo je vijenac i zapalilo svijeće ispred spomenika ljubuškim žrtvama na Trgu Franje Tuđmana. Tako je sjećanjem na pobijene hercegovačke fratre i ostale nevine žrtve nastavljen treći dan svečanog obilježavanja Dana općine Ljubuški.

Misno slavlje u prepunoj crkvi započelo je procesijskim ophodom. Predvoditelj sv. mise zadušnice bio je humaćki gvardijan fra Dario Dodig, u sumisništvu sa župnikom fra Ljubom Kurtovićem, odgojiteljem novaka fra Stankom Mabićem te još petnaestak svećenika.

Pred sv. misu u pozdravnim riječima fra Marin Ka-

račić naglasio je da ove večeri na poseban način molimo za sve žrtve Prvoga svjetskoga rata, zatim za one koji su ubijeni u Drugom svjetskom ratu i poraću te Domovinskom ratu, a posebno za sve pokojne svećenike i fratre koji po mjestu rođenja pripadaju humaćkom samostanu ili su iz drugih područja u i oko Ljubuškog ubijeni.

»Draga braćo i sestre, nama naši pokojni, žrtve ratova i poraća te naši poginuli branitelji, žele reći da se ne pouzdamo u sebe, da ne računamo na svoje ljudske strane, svoje želje, svoje prohtjeve nego da se uzdamo u Gospodina. To je nada«, rekao je fra Dario. Na kraju svoje propovijedi naglasio je sljedeće: »Mi smo na Božjem putu ako slijedimo primjere naše kršćanske prošlosti. Ova današnja sv. misa zadušnica za naše pokojne neka nam bude poticaj da slijedimo svijetli primjer Isusa i ovu poruku današnjeg evanđelja.«

Misno slavlje svojim lijepim pjevanjem uveličao je veliki župni zbor pod ravnanjem prof. Zdenka Vištice. Ministrirali su novaci, a evanđelje je navijestio fra Andrija Nikić. ✍

ZAGREB – DUBRAVA: MISNO SLAVLJE U SPOMEN NA NAŠU POBIJENU BRAĆU I SVE ŽRTVE DRUGOGA SVJETSKOGA RATA I PORAĆA

Zagreb – Dubrava, 8. veljače 2018. (fra3.net) – 7. veljače u 18.00 sati sv. misnim slavljem koje je predslavio fra Hrvoje Lasić, dominikanac Hrvatske dominikanske provincije Navještenja Marijina, obilježen je spomen na naše pobijene franjevce i puk. Svake godine na ovaj nadnevak, kada su ubijena 12-orica naše braće na Širokom Brijegu, spominjemo se zajedno s njima i sve ostale braće koji su ubijeni u Drugom svjetskom ratu i puka koji je na raznim mjestima i stratištima prolio svoju krv, ni kriv ni

dužan. Na taj način pridružujemo se svečanom misnom slavlju na Širokom Brijegu, središnjem žrtvoslovnom mjestu naše Provincije.

Fra Hrvoje se u svojoj propovijedi spomenuo svih žrtava jugokomunističkih zločina u Hercegovini, i klera i puka. Dotaknuo se svih tih svijetlih primjera svjedoka vjere i čovječtva, koji i nama danas mogu biti uzori.

Misno slavlje pjesmom je pratio naš bogoslovni zbor. A crkva je bila ispunjena vjernicima. ✍

PRIJAVA TUŽITELJSTVU HNŽ-a ZBOG RATNOG ZLOČINA NAD FRANJEVCIMA

Sarajevo, 9. veljače 2018. (M. Sm. / avaz.ba) – Predstavnicima Udruženja antifašista i boraca Narodnooslobodilačkog rata (UABNOR) Mostar pokušavaju doći do nužne dokumentacije o ubojstvu franjevaca koje se dogodilo 14. veljače 1945. kako bi Županijskom tužiteljstvu podnijeli prijavu za ratni zločin. Rekao je to jučer novinarima predsjednik UABNOR-a Sead Đulić kazavši da na tome radi tim odvjetnika te naglasio da ratni zločin ne zastarijeva. »Neka se to jednostavno istraži i neka konačno istina izađe na vidjelo. Ako je to točno, nemam razloga ni da dvojim ni da unaprijed vjerujem. Jer, zapravo, zadnjih 25 godina grad je talac te nesretne smrti, ubojstva, i ja i na ovaj način molim franjevce da nam daju dokumentaciju o tome. Nikome od nas, naime, ne treba nikakva mrlja«, istaknuo je Đulić.

Predstavnicima UABNOR-a su, inače, organizirali novinsku konferenciju kako bi predstavili program šestodnevne manifestacije koja će biti organizirana u povodu 73. obljetnice oslobođenja Mostara od fašizma. »Ove godine smo to odlučili proširiti kako se obilježavanje ne bi svelo na to da položimo cvijeće i da se ispričamo, nego da pokušamo skrenuti pozornost na vrijedne tekovine antifašizma koje baštini ovaj grad i da pokušamo te ideje približiti što većem broju poglavito mladih ljudi«, iznio je Đulić.

Tako će 12. – 17. veljače biti priređen niz sadržaja od predstavljanja knjiga, filmova i tribina do šahovskog turnira. Središnji događaj bit će 17. veljače kada se očekuje više od tisuću gostiju iz cijele regije. ✍

NITKO NIJE ZATRAŽIO DOKUMENTACIJU O POBIJENIM FRANJEVCIMA U MOSTARU

Mostar, 10. veljače 2018. (bljesak.info) – »Nitko se još nije obratio Vicepostulaturi "Fra Leo Petrović i 65 subrača" niti me je itko osobno zvao iz Udruge antifašista i boraca Narodnooslobodilačkog rata (UABNOR-a) vezano za dokumentaciju o pobijenim franjevcima 1945. u Mostaru«, izjavio je za Bljesak.info vicepostulator fra Miljenko Stojić komentirajući izjavu predsjednika mostarskog UABNOR-a Seada Đulića koji je u petak kazao da pokušavaju doći do dokumentacije. Iz Hercegovačke franjevačke provincije potvrdili su za Bljesak.info da se ni njima nitko nije obratio vezano za ovaj slučaj, a istu smo potvrdu dobili i od Franjevačkog samostana u Mostaru.

Podsjećamo, predstavnici UABNOR-a Mostar u petak su kazali da pokušavaju doći do potrebne dokumentacije o ubojstvu franjevaca koje se dogodilo 14. veljače 1945. u Mostaru kako bi Županijskom tužiteljstvu HNŽ-a podnijeli prijavu za ratni zločin. »Neka se to jednostavno istraži i neka konačno istina izađe na vidjelo. Ako je to točno, nemam razloga ni da dvojim ni da unaprijed vjerujem. Jer, zapravo, zadnjih 25 godina grad je talac te nesretne smrti, ubojstva, i ja i na ovaj način molim franjevce da nam daju dokumentaciju o tome. Nikome od nas, naime, ne treba nikakva mrlja«, istaknuo je u petak Đulić. ✍

DA NIJE BILO PARTIZANSKIH I KOMUNISTIČKIH ZLOČINA, ŠIROKI BRIJEG DANAS BI IMAO 50.000, A MOSTAR 150.000 STANOVNIKA

Mostar, 13. veljače 2018. (hms.ba) – Široki Brijeg je 1940. imao 26.000 stanovnika, a danas ih ima nešto malo manje od 30.000. Od partizanskog »oslobađanja« Širokoga Brijega, od Bleiburga pa sve do 1953., oznaši, udbaši, knojevc... ubili su 2.350 Širokobriježana, među njima i 66 hercegovačkih franjevaca. Prema procjenama demografa da nije bilo jugokomunističkih zločina, Široki Brijeg danas bi imao 50.000 stanovnika, a Mostar 150.000, rečeno je na predstavljaju dviju knjiga: *Otkopana istina Širokog Brijega te Od Širokog do Bleiburga i nazad*. Knjige tehnički čine jednu cjelinu, ali su zbog velikog broja stranica (600) objavljene kao dvoknjžije.

Pero Kožul, pročelnik Povjerenstva za obilježavanje i istraživanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća na području Širokog Brijega i urednik spomenutih knjiga, kazao je kako je Povjerenstvo prikupilo 225 iskaza svjedoka o zločinima partizanskih jedinica i jugokomu-

nističkoga režima, što je sve potkrijepljeno audiosnimkama, a mogu se naći u spomenutim knjigama. »Na temelju tih svjedočenja mi smo tražili grobišta, označavali ih, a potom su ekshumirani posmrtni ostatci žrtava. Na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru radila se DNK analiza kako bi se utvrdio identitet žrtava«, kazao je Kožul. Spomenuo je također kako je širokobriješko povjerenstvo do sada ekshumiralo 149 žrtava partizanskih zločina.

Povjesničar Hrvoje Mandić govorio je o događajima iz Drugoga svjetskoga rata od listopada 1944. pa do jugokomunističkog zauzimanje Širokog Brijega i Mostara 7., odnosno 13. i 14. veljače 1945. Naveo je koje su partizanske jedinice sudjelovale u operacijama, a koje u ubojstvima hercegovačkih franjevaca i civila.

Fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, kazao je kako Vicepostulatura godinama prikuplja svjedočanstva i istražuje jugokomunistička ubojstva provincijala Hercegovačke franjevačke provincije fra Lea Petrovića i 65 hercegovačkih franjevaca.

Na predstavljanju je rečeno da u još devet većinskih hrvatskih općina u BiH postoje povjerenstva koja djeluju u okviru Odjela za Drugi svjetski i Domovinski rat HNS-a BiH. Ona vrijedno rade na istraživanju počinjenih zločina u Drugom svjetskom ratu i poraću.

O spomenutim knjigama govorio je i Velimir Mabić, autor knjige *Od Širokog do Bleiburga i nazad*, te dr. Milijan Sesar, profesor prava sa Sveučilišta u Splitu. ✍

ŽIVOTNA PRIČA FRA BAZILIJA PANDŽIĆA, SVEĆENIKA KOJI JE PROSLAVIO STOTI ROĐENDAN

Mostar, 14. veljače 2018. (nasatv.ba) – U povodu 100. rođendana hercegovačkog franjevca fra Bazilija Pandžića Naša TV snimila je prilog. U njemu fra Bazilije govori o svom životu, svojoj obitelji, rodnim Drinovcima, školovanju, fratarskom životu i o subraču fratrima koji su ubijeni u Drugom svjetskom ratu i poraću.

U vrijeme kada su se u Hercegovini dogodili nemili događaji ubojstva fratara, fra Bazilije je bio na studiju u Rimu i o tim se događajima sjeća sa suzama u očima govoreći kako su tada ubili i njegova strica. Namjeravao se nakon studija vratiti na Široki Brijeg i biti profesor u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji. Međutim, tragična sudbina pobijenih hercegovačkih franjevaca i strah među narodom, koji su u to vrijeme sijali jugokomunisti, pre-

slikali su se i na njegov život. Morao je desetljećima ostati u tuđini.

Fra Bazilije je bio arhivar u Vatikanu i kapelan u bolnici. Između ostaloga, imao je puno veza s papama svoga vremena. Zaslužan je, zajedno s drugima, i za proglašenje

pojedinih svetaca, između ostaloga svetoga Nikole Tavelića.

Fra Bazilije je autor brojnih knjiga i članaka iz područja povijesti i duhovnosti. Sada živi i piše nove stranice

svojih Ljetopisa u franjevačkom samostanu na Humcu. Također je i informatički pismen te komunicira preko Skypea. ✍

U MOSTARU ODRŽAN KONCERT U SPOMEN NA POBIJENE FRANJEVCE

Mostar, 14. veljače 2018. (Antonio Petric) – U utorak 13. veljače, s početkom u 19.00 sati, u kapelici franjevačke crkve u Mostaru održan je koncert u čast pobijenim hercegovačkim franjevcima u Drugome svjetskom ratu i poraću. Dvodijelni su program ostvarili Simfonijski orkestar Mostar i Mješoviti zbor Studija Glazbene umjetnosti.

U prvoj je točki slušateljstvo uživalo u Adagiu u g-molu skladatelja Rema Giazotta, stavak za violinu, or-

gulje i gudače. Violinu je svirala Alma Dizdar, a orgulje Katja Kroló-Šarac. Potom je zbor uz pratnju orkestra izveo Bajamontijev Requiem u F-duru, djelo napisano u čast Ruđeru Boškoviću. U solo točkama nastupili su: Nikolina Zovko (sopran), Marin Vitas (alt), Kenan Hasić (tenor), Mario Bevanda (bas) i Hrvoje Merdžo (bas).

Zborom je i orkestrom ravnao maestro Igor Tatarević. ✍

FRA DANKO PERUTINA: BOLI NAS NEPRAVDA JER SE PARTIZANSKA UBOJSTVA NISU ISTRAŽILA

Mostar, 14. veljače 2018. (bljesak.info) – U crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru 14. veljače održana je sv. misa zadušnica u spomen na fratre i vjernike Mostara i okolice, pobijene u Drugom svjetskom ratu, poraću i Domovinskom ratu. Misno je slavlje predvodio gvardijan franjevačkog samostana u Mostaru fra Danko Perutina, uz suslavlje vicepostulatora fra Miljenka Stojića, vikara provincije fra Ivana Ševe, generalnog vikara hercegovačkih biskupija don Željka Majića te još 15 svećenika. Prostrana samostanska crkva bila je ispunjena vjernicima.

U propovijedi je fra Danko podsjetio što se dogodilo sedmorici subraće 1945. kada su partizani upali u samostan u Mostaru. Kazao je kako su fra Lea Petrovića, fra Jozu Bencuna, fra Rafu Prusinu, fra Bernardina Smoljana, fra Grgu Vasilja, fra Kažimira Bebeke i fra Nenada Pehara partizani odveli iz samostana bez presude i suda,

vezali ih žicom i bacili u Neretvu. Naglasio je kako ne želi raspirivati mržnju i zlo, nego samo podsjetiti na te događaje od prije 73 godine kako se ne bi zaboravili. »Boli nas nepravda jer se partizanska ubojstva nisu istražila, a i danas se o tome šuti«, kazao je fra Danko. Istaknuo je da je toga dana 14. veljače 1945. također bila Čista srijeda te je pozvao vjernike na odricanje koje treba biti skriveno od drugih ljudi kako bi se dogodio iskreni susret između »sebe i Boga«.

Nakon misnog slavlja upriličen je obred pepeljanja, odnosno posipanja pepelom u spomen na to kako je čovjek prah i da se u prah vraća.

Inače u Mostaru se na taj dan obilježava i Dan oslobođenja Mostara u organizaciji Udruženja antifašista i boraca Narodnooslobodilačkog rata u sklopu Dana anti-fašizma u Mostaru. ✍

NEKI MEDIJI O 73. OBLJETNICI UBOJSTVA HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

Široki Brijeg, 16. veljače 2018. (Josipa Vukoja) – Mediji su i ove godine dobro popratili obljetnicu ubojstva 66 hercegovačkih franjevac u Drugom svjetskom ratu i poraću. Između mnogobrojnih priloga, vijesti i emisija zacijelo treba izdvojiti tri razgovora koje je vicepostulator fra Miljenko Stojić dao za tiskana izdanja sljedećih medija. Poslije su ih prenosili i drugi.

Slobodna Dalmacija i Večernji list objavili su razgovor s vicepostulatorom 7. veljače, na sami dan 73. obljetnice ubojstva fratara na Širokom Brijegu. Nisu žalili prostora. Novinara Slobodne Dalmacije Matu Primorca zanimao

je najprije rad Vicepostulature. Nakon toga postavio je pitanje i tko je odgovoran za ubojstvo fratara na Širokom Brijegu i je li se vicepostulator kroz svoj rad susretao s nekim od pripadnika jedinica koje su počinile te zločine. Novinar Zoran Krešić u Večernjem listu, uz govor o programu obilježavanja 73. obljetnice, pita i zašto se ovi zločini i nakon svih ovih godina nastoje negirati i prikriti u jednom dijelu javnosti u Hrvatskoj i BiH. Dotakao se također pitanja lustracije.

I jučerašnji novi broj Hrvatskog tjednika objavio je razgovor s vicepostulatorom fra Miljenkom Stojićem.

Novinar je ponovno bio Mate Primorac. U razgovoru se posebno osvrnuo na pitanje postoje li konkretni dokazi da je za ubojstvo franjevacu odgovoran Josip Broz Tito te tko je osobno vodio napad na Široki Brijeg i samostan. Zanimalo ga je i pomažu li ili ne hrvatski političari, koji često dolaze i obilaze samostan u Širokom Brijegu, da se sazna istina o ubijenim franjevcima i pronađu se njihovi posmrtni ostatci.

DIVIMO SE VAŠOJ NADI

Zagreb, 4. ožujka 2018. (Glas Koncila) – Hercegovačka franjevačka provincija bila je od 18. do 24. veljače domaćin Međunarodnoj franjevačkoj komisiji za ekumenski i međuvjerski dijalog. Provincijal fra Miljenko Šteko, predsjednik Južnoslavenske franjevačke konferencije, predstavio je gostima povijest, život i rad svih šest franjevačkih provincija konferencije: slovenske, zagrebačke, splitske, zadarske, sarajevske i mostarske. Članove Komisije primili su u Mostaru mostarski muftija Salem Dedović sa svojim suradnicima, iguman Danilo Popović u manastiru u Žitomisliću, u Gradskoj vijećnici mostarski gradonačelnik Ljubo Bešlić te u Rektoratu Sveučilišta u Mostaru rektor prof. dr. Zoran Tomić.

Nakon tih susreta članovi Komisije su na kolokviju iznijeli svoje dojmove. Prvo su rekli da duboko osjećaju sa svim narodima i ljudima koji su na tim prostorima samo u jednom stoljeću imali tri rata i ne-

izreciva stradanja. »I oni narodi koji su imali dva rata u jednom stoljeću teško su se obnovili, a vi ste imali tri rata i opet pokušavate obnoviti se i trudite se voditi dijalog i graditi mir i povjerenje. Divimo se vašoj nadi. To je za mene čudo«, istaknuo je jedan sudionik. Drugi je iznio da u nekim zemljama gdje su sukobi trajali samo nekoliko dana ljudi teško ponovno uspostavljaju povjerenje i nove odnose, a ovdje je za njega zapanjujuće kako ljudi nakon tri rata imaju nadu u bolje sutra i pokušavaju zaliječiti rane te graditi ponovno zdravo i pravedno društvo.

Članovima Komisije vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić prikazao je stanje Katoličke Crkve u BiH te nastojanja na polju pomirenja, oprosta i dijaloga. U Sarajevu je članove komisije primio i provincijal Bosne Srebrene fra Jozo Marinčić. Predstavio je rad svoje provincije te posebno rad franjevaca na polju dijaloga. Neki profesori na Franjevačkoj

U svim razgovorima vicepostulator izražava nadanje kako je Vicepostulatura uspjela skupiti dovoljno kvalitetnih dokumenata i svjedočenja da Crkva na kraju svega dobar broj od 66 ubijenih franjevaca službeno proglasi mučenicima odnosno blaženima i svetima. Inače su razgovori u cijelosti dostupni na portalu pobijeni.info u poglavlju Vijesti. ✍

teologiji iznijeli su im svoja iskustva.

Fra Joso Oršolić, župnik Zvornika/Srebrenice, s članovima Komisije otišao je u Srebrenicu. Tamo su sa župljanima slavili misu u spomenkapelici. Na povratku iz Srebrenice u Potočarima su se pomolili za sve stradale te za mir na tim prostorima.

Gvardijani konjički fra Ferdo Boban i širokobriješki fra Tomislav Puljić u svojim su samostanima članovima Komisije predstavili povijest i sadašnjost tih krajeva. Gosti su posebno bili dirnuti posjetom ratnom skloništu u kojem su ubijeni i spaljeni franjevci 7. veljače 1945. Fra Vendelin Karačić pokazao im je Franjevačku galeriju. U pratnji fra Ante Marića razgledali su samostan i knjižnicu u Mostaru.

Članovi Franjevačke komisije za dijalog susreli su se i s provincijalom Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja fra Joškom Kodžomanom, koji ih je upoznao s poviješću i djelovanjem te provincije. ✍

GODINE 1945. PARTIZAN UBIO SJEMENIŠTARCA, 70 GODINA POSLIJE NJEGOVA KĆI TRAŽI CRKVENI OPROST ZA KRIVNJU SVOJEGA OCA

Reggio Emilia, 13. travnja 2018. (Franca Giansoldati / Il Messaggero) – Otrov koji je godinama trovao međuljudske odnose i cijele naraštaje, ovoga puta otvara prostor za priču o jednoj veličanstvenoj pomirbi. Nakon sedamdeset godina kći komunističara partizana, osuđena za ubojstvo Rolanda Rivija 1945. godine, mladog

sjemeništarca kojega je Papa Franjo proglasio blaženim 2013., javno će tijekom crkvenoga obreda zatražiti oprost za ubojstvo što ga je počinio njezin otac u danima oslobođenja na području ove pokrajine, zatrovan mržnjom, ogorčenjem i žestokim nasiljem. Kategorija oprosta, na području tzv. »crvenog komunističkog

trokuta«, ima za cilj uvelike nadići samu kršćansku praksu i poprimiti obrise visoko simboličnog čina za cijelu naciju, poput neke vrste kolektivne katarze, spremne i za pisanje novih stranica povijesti, čak i onih najdramatičnijih između pobjednika i pobijedenih, povijesti osveta, solidarnosti među zločincima, bujanja

ideologija. Sve to je toliko snažno da upućuje na put opće pomirbe.

U nedjelju popodne, u župi Svetog Valentina u Castellaranu – malom mjestu na jugu pokrajine Reggio Emilia u kojem se rodio Rolando Rivi – Meris Corghi, kći Giuseppea Corghia, jednog od dvojice partizana koji su usmrtili mladića, zatražit će oprost od vjernika za ono što je učinio njezin otac, potkrijepivši to riječima iz evanđelja i učinivši ih stvarnima. Crkveni obred pripremio je biskup iz Reggio Emilie Massimo Camisasca koji već dugi niz godina ulaže napore za kolektivno pomirenje na ovom području, još uvijek razdiranom posljedicama Pokreta otpora i prijevika sudova koji su djelovali

nakon 24. travnja, iako je proteklo toliko desetljeća.

Meris Corghi otvoreno će i iskreno govoriti s oltara ispod kojeg se u staklenom kovčegu čuva tijelo blaženoga Rolanda. Uz nju će nazočiti i biskup Massimo Camisasca te će predvoditi sv. misu za 73. obljetnicu mučeničke mladićeve smrti. Na sv. misu pozvan je i Otello Montanari, partizan koji je prije dvadeset godina prekinuo dugogodišnju šutnju pokrenuvši akciju »Neka se o tome govori«, potaknuvši političku raspravu o povijesnoj složenosti razdoblja nakon Drugoga svjetskoga rata u pokrajini Emilia.

Potrebu Meris Corghi da ovako javno nastupi potaknula je njezina

stara teta prenijevši joj na samrtni posljednje riječi partizana Corghia koji joj je u smrtnom času priznao da je on ubio sjemeništara i da se zbog toga kaje. Veličanstvena je to gesta pomirbe. Corghi je bio na čelu bataljuna Frittelli divizije Modena Montagna koja je pripadala Brigadi Garibaldi. Desetoga travnja prije 73 godine on i njegov partizanski drug Delcizio Rioli zarobili su mladog sjemeništara. Razodjenu su ga i podvrgnuli ga strašnim mučenjima, poniženjima i zlostavljanjima. Nakon tri dana odveli su ga u šumu, prisilili da iskopa vlastitu jamu i zatim ga ubili. Sljedećeg dana otac 14-godišnjeg mladog sjemeništara i kapelan don Alberto Camellini pronašli su posmrtnu ostatku mladića nakon što su dobili upute o mjestu ubojstva od samih ubojica.

Partizani Corghi i Rioli bili su suđeni i osuđeni, iako su od 22 godine kazne odslužili samo šest zahvaljujući pomilovanju koje su proglasili De Gasperi i Togliatti. ✍

BELJO: ZLIKOVCI SU U TRAVNJU 1941. POČINILI ZLOČINE U OKOLICI ČAPLJINE I MOSTARA

Mostar, 16. travnja 2018. (Ivan Kaleb / Večernji list) – Prošloga vikenda Hrvatsko žrtvoslovno društvo sa sjedištem u Zagrebu organiziralo je trodnevno hodočašće u Hercegovinu pod nazivom »Stopama uporno prešućivanih hrvatskih žrtava u četrdesetim godinama 20. stoljeća«. Čak za 52 osobe, predvođene predsjednikom Antom Beljom, cilj je bio obići više mjesta na kojima su tijekom Drugog svjetskog rata zločine nad Hrvatima, uglavnom neudžnim civilima, počinili partizani i četnici. U petak su doputovali u Ljubuški, gdje su ih na Trgu dr. Franje Tuđmana dočekali ljubuški načelnik Nevenko Barbarić i predsjednik Općinskog vijeća Ljubuški Tihomir Kvesić. Načelnik Barbarić upoznao je goste s djelatnostima i plodovima iskapanja masovnih grobnica na području Ljubuškog iz kojih su izvađeni ostatci 61 žrtve komunističko-partizanskog zločina, kasnije zajednički pokopane na Novom groblju u Ljubuškom. Predstavnici Društva položili su vijenac i zapalili svijeće pokraj spomenika ljubuškim žrtvama na Trgu dr. Franje Tuđmana, a pobjegli su i obližnje stratište Tomića njivu.

Predsjednik Društva Ante Beljo objasnio je razloge i ciljeve zbog kojih obilaze mjesta stradanja Hrvata. To je utvrđivanje povijesne istine o tim i drugim događajima kako bi se razotkrile neistine i dosad pisana lažna povijest zasnovana na mitologiji a ne na činjenicama. »U RH i BiH vidimo kako je na djelu ponavljanje mitologije i tko god nastoji nešto istraživati proglašava se da želi praviti reviziju, a samo se želi otkriti istina. U posljednjih deset godina mnoga od tih mjesta bila su tabu-tema, mi smo otkrili što se tu, zapravo, radilo i gdje su počele te laži koje danas naša unučad i naša djeca prihvaćaju jer ne znaju drugu istinu. Došli smo ovdje kako bismo skrenuli pozornost na zločine koji su se dogodili 13. – 15. travnja 1941. kada je pukovnija bivše jugoslavenske vojske iz Bileće poubijala ljude iz okolice Čapljine i Mostara. To su počeci kad se govori o Drugom svjetskom ratu, a ne da nam se stalno nabija na nos da su uzroci svemu ustaški zločini koji su samo djelomično osvećeni«, kaže Beljo. Zlikovci su u tri dana ubili 25 civila – 21 Hrvata i četiri muslimana – na području Čapljine te zapalili 85 kuća u

Iličima i Cimu, naseljima pokraj Mostara, kao i ubili četiri Hrvata u Cimu.

Nakon Ljubuškog gosti iz Zagreba otišli su u Međugorje. Posjetili su još Čapljinu, Struge – Goricu, Radimlju, Stolac, Mostar, Cim i Iliče. Bili su i u Širokom Brijegu gdje su obišli mjesto ubojstva 12 širokobrijeških fratara i grobnicu u samostanskoj crkvi u kojoj su pokopani dosad pronađeni ostatci 24 hercegovačka franjevca od 66 ubijenih u Drugom svjetskom ratu i poraću. ✍

»NIKOLINOM BOSNOM« I U HERCEGOVINI

Mostar – Široki Brijeg, 1. svibnja 2018. (T. P. / KTA) – Hodočašće u organizaciji Nacionalnog svetišta sv. Nikole Tavelića iz Šibenika »Nikolinom Bosnom« u ponedjeljak je, 30. travnja 2018., prošireno i na Hercegovinu.

U sklopu programa slavljena je euharistija u kripti crkve Sv. Petra i Pavla u Mostaru koju je predvodio župnik župe sv. Antuna na Svetom Duhu u Zagrebu fra Martin Jaković. »Hodimo zemljom s jedne strane napaćenom, a s druge strane zemljom što nosi ljude koje je Gospodin poslao na ovaj svijet, udahnuo im dah života, dah vjere. Oni ovdje gdje žive i rade žele svjedočiti uskrslug Gospodina. Bog nas je stavio točno na ono mjesto na kojem trebamo biti, da na njemu donosimo istinu Njegove ljubavi i prepoznamo žrtvu koju Isus podnosi radi nas i našega spasenja. Dobro je da se sjetimo da trebamo s više žara dati ono što smo od njega primili.« Komentirao je događaje s puta, susrete s malim mjestima, molitve u crkvama, samostanima, susrete s dobrim kršćanskim dušama koje svoje tijelo i duh krijepe na euharistiji. »I ovdje u Mostaru, gdje se stapaju kulture, Bog nam govori o životu Crkve, redovnika, svećenika i povjerenog naroda.« Hodočašće je usporedio s iskustvom Isusovih učenika na Gori preobraženja nakon kojega se vraćaju u zbilju. »Želio bih da nam ostane u svijesti kako su svi lijepi trenutci proživljeni na ovom putu dar Božji i imaju smisao. Svatko od nas na hodočašće je pošao sa svojim razlogom. No, važno je na tom putu susresti Gospodina i spoznati da je Bog stvorio sve ono što nas okružuje. I zato zahvalimo što nas je obogatio prirodom koja nas je vodila k ljudima, da nam pohodi ovim mjestima budu susreti Boga i čovjeka. Neka nam i ovo hodočašće pomogne da dajemo više od sebe, da ono što doživljavamo u duhovnom i vjerničkom smislu donese plodove i u naš život, kako bismo bili više nasmijani, otvorena srca, bez straha pred budućnošću čineći sve da Gospodina proslavimo cijelim bićem.« Župnik župe sv. Petra i Pavla fra Bože Milić hodočasnike iz Hrvatske upoznao je s poviješću franjevačke nazočno-

sti u Mostaru. Objasnio je značenje slavljenja sv. mise u kripti župne crkve koja je u gradnji. Nakon pada Turaka 1886. ovdje je sagrađena crkva, a u posljednjem ratu ta je crkva srušena 8. svibnja 1992. Čišćenje ruševina počelo je 1995., a već iste godine – od kraja studenoga do Božića – napravljena je kripta. Fra Bože je prikazao dinamičan dušobrižnički rad franjevaca u Mostaru, jer se uz crkvu sv. Petra i Pavla nalazi i samostan, ujedno i sjedište Hercegovačke franjevačke provincije. Ovdje djeluju i brojne vjerničke skupine. Fra Bože je napomenuo kako iz ove franjevačke provincije potječu franjevci mučenici XX. st., te je njihova krv plod mnogih zvanja u provinciji koja se uvelike obnovila u drugoj polovici prošloga stoljeća.

I upravo poštovanje prema 66 franjevaca mučenika, kao i bliskost sa sv. Nikolom Tavelićem, također mučnikom, hodočasnike »Nikolinom Bosnom« odvelo je i na Široki Brijeg. Ondje su pohodili Crkvu Uznesenja Marijina i tamošnji franjevački samostan, središte podizanja ovdašnjega puka nakon turske vladavine. Radili su na opismenivanju puka, pomagali formirati društveni i gospodarski život kraja, a potom i svoju zajednicu obogatiti učenim redovnicima. S godinama je ovaj samostan postao sjedište pismenosti i obrazovanja. Široki Brijeg u novije vrijeme posebno je prepoznatljiv kao mjesto štovanja 66 širokobrijeških mučenika – hercegovačkih franjevaca ubijenih između 1942. i 1945. Bili su žrtve komunističkoga progona, jer se nisu željeli odreći niti vjere u Krista niti služenja narodu kojem su poslani za spasenje duša. U širokobriješkoj crkvi pokopana su 24 fratara. Poznata su mjesta stradanja još 10 redovnika, a za ostalima se traga. Danas u samostanu na Širokom Brijegu djeluje 17 redovnika potrebnih u dušobrižništvu za 17 tisuća vjernika. O snazi vjere i života u ovom kraju svjedoči i podatak od oko 100 vjenčanja i 250 krštenja u jednoj godini.

Obogaćeni svim ovim informacijama, hodočasnici iz Hrvatske nastavili su put prema Međugorju. ✍

KOMEMORACIJA NA RADIMLJI ZA POBIJENE U DRUGOM SVJETSKOM RATU

Radimlja, 20. svibnja 2018. (Kri-
stina Perić / KT) – U subotu 19.
svibnja održana je komemoracija i
slavljena sv. misa zadušnica na Radi-
mlji kod Stoca za sve žrtve totalitar-
nog jugokomunističkog režima.

Sv. misu zadušnicu predvodio
je don Ante Komadina, ravnatelj
Caritasa hercegovačkih biskupija,
u suslavlju brojnih svećenika među
kojima je bio i fra Miljenko Stojić,
povjerenik Komisije HBK i BK BiH
za hrvatski martirologij u hercego-
vačkim biskupijama. »Danas smo
se ovdje okupili da se u svojim moli-

tvama sjetimo svih onih čije su kosti
razasute diljem naše Hercegovine i
domovine, koje je ubila ljudska mr-
žnja, ljudska zloba, pa su ih zatrпали
i sakrili da im se za trag ne zna«, re-
kao je Komadina u svojoj propovijedi
i naglasio kako je hrvatski narod
prošao kroz brojne nevolje ali da su
njihove žrtve ugrađene u Božji plan
providnosti.

Nakon sv. mise zadušnice zapa-
ljene su svijeće i položeni vijenci pred
spomen obilježjem. Sve su pratili
mladi odjeveni u narodne nošnje.

Komemoraciji i misnom slavlj

nazočio je velik broj vjernika i pred-
stavnik vlasti. Župnik don Rajko
Marković posebno je istaknuo gene-
rala Željka Glasnovića, zastupnika u
Saboru Republike Hrvatske, i načel-
nika općine Stolac Stjepana Boškovi-
ća.

Prema procjenama povjesničara
lokalitet Radimlja najveće je stratište
u Hercegovini. Tu su dovodeni mno-
gi nevini ljudi, uglavnom civili, s ra-
znih strana Hercegovine, gdje su ih
jugokomunisti bez sudskog postup-
ka i s lažnim svjedocima osuđivali i
ubijali. ✍

IZIŠLA SKLADBA FRANJE KRALJEVIĆA »BOŽE, NEK' SE NIKAD NE ZABORAVI«

Široki Brijeg, 30. svibnja 2018. (Vicepostulatura) – U
vrijeme obilježavanja obljetnice ubojstva 66 hercegovač-
kih franjevaca u Drugom svjetskom ratu i poraću, Vice-
postulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65
subrača« priređuje i nagradni natječaj o toj temi. Natje-
čaj je podijeljen u tri uzrasne kategorije: djeca, mladež i
odrasli.

Na prošlogodišnjem nagradnom natječaju drugu na-
gradu u kategoriji odraslih osvojio je Franjo Kraljević za
pjesmu »Bože, nek' se nikad ne zaboravi«. Autor teksta
pjesmu je i uglazbio te je snimljena i ovih dana objav-
ljena. Za aranžman i miks zaslužan je Gabrijel Prusina,
mastering je odradio Saša Miočić, a izdavač je Središte
HSK za istraživanje posljedica totalitarizama. Pjesmu
izvodi Gregorian Cro.

Prilikom objave skladbe autor je uputio posebnu za-
hvalu fra Miljenku Stojiću i don Draganu Filipoviću za
potporu i pomoć prilikom njezina nastajanja. ✍

OBJAVLJEN ČLANAK VLADIMIRA ŠUMANOVIĆA: »PITANJE AUTENTIČNOSTI IZVJEŠĆA 8. DALMATINSKOG KORPUSA GENERALŠTABU JUGOSLAVENSKOJ ARMIJE OD 25. VELJAČE 1945. O MOSTARSKOJ OPERACIJI«

Široki Brijeg, 11. lipnja 2018.
(Lucijana Kožul) – U Časopisu za
suvremenu povijest iz Zagreba, br.
1, 2018., str. 143. – 161., objav-
ljen je članak »Pitanje autentičnosti
izvješća 8. dalmatinskog korpusa
Generalštabu Jugoslavenske armije
od 25. veljače 1945. o Mostarskoj

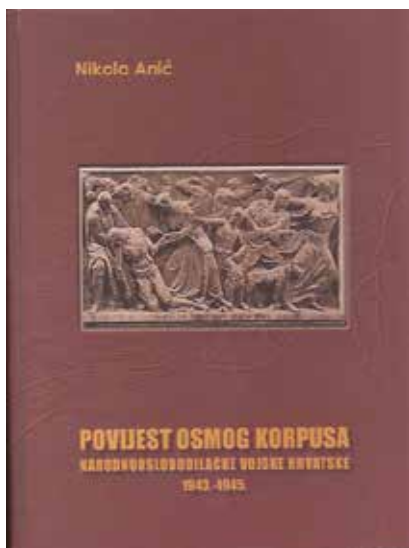
operaciji«. Autor članka je Vladimir
Šumanović. U članku se propituje
autentičnost objavljena dokumen-
ta što ga je 8. dalmatinski korpus
uputio Generalštabu Jugoslavenske
armije 25. veljače 1945. Dokument
opisuje Mostarsku operaciju koja je
bila podijeljena u tri faze: operacija

Bura, bitka za Široki Brijeg i bitka
za Mostar. Taj je dokument u ju-
goslavenskoj historiografiji smatran
temeljnim povijesnim izvorom pri
rekonstrukciji te vojne akcije i u
opravdavanju ubojstva franjevaca na
Širokom Brijegu. Autor donosi pet
razloga zbog kojih smatra da je do-

kument neautentičan.

Prvi razlog je dvojbena karakter izvornika izvješća, odnosno izvornoga teksta čiji je prijepis objavljen u zborniku dokumenata, a zatim u skraćenu obliku u zborniku *Mostarska operacija*. Neimenovani major II. jugoslavenske armije jamčio je autentičnost dokumenta koji je objavljen u zborniku dokumenata. Taj je podatak sporan zbog toga što je 8. dalmatinski korpus izvješće uputio Generalštabu, a ne II. armiji. Tijekom svoga postojanja 8. dalmatinski korpus nije uopće bio podređen II. armiji pa je nejasno kako se izvješće našlo u njezinu stožeru. Također, sporno je što je izvješće ovjerovio neimenovani major koji je bio zamjenik načelnika stožera II. armije, jer II. armija nije imala tu funkciju, nego je tu dužnost obnašao potpukovnik Radoslav Đurić.

Drugi razlog je nadnevak izvješća, odnosno osobe koje su ga potpisale. Na izvješću je nadnevak 25.

veljače 1945., a potpisali su ga politički komesar pukovnik Boško Šiljegović i zapovjednik general major Petar Drapšin. No, netočno je da se Drapšin mogao potpisati na izvješće jer je bio u Beogradu od 22. veljače do 4. ožujka.

Treći razlog je broj mostova koje su srušile protivničke postrojbe. U uvodnom dijelu spominju se dva sru-

šena mosta, malo kasnije čak tri, da bi u detaljnom izvješću bilo spomenuto rušenje samo jednoga mosta.

Četvrti razlog donosi više podataka koji su izostavljeni iz izvješća. Ono uopće ne spominje likvidaciju franjevaca na Širokom Brijegu iako su ih u sadržaju izvješća definirali kao jedne od organizatora operacije Bura. U svakom izvješću iznosili su odnos prema mjesnom pučanstvu jer je to ukazivalo na razinu stege pripadnika NOVJ-a, ali u ovome izvješću toga nema. Izostavili su također pomoć britanskoga zrakoplovstva tijekom Mostarske operacije, kao i broj bjegunaca u popisu gubitaka.

Vladimir Šumanović tvrdi da se zbog svih navedenih razloga može zaključiti da su obje inačice dokumenta nastale nakon završetka rata kako bi se stvorila poželjna slika prošlosti. Međutim, to nema nikakve veze s pravom istinom i stvarnim stanjem stvari koje su se tada događale. ✍

NOVA DJELATNICA U VICEPOSTULATURI

Široki Brijeg, 21. lipnja 2018. (Vicepostulatura) – sukladno odluci Kapitula iz 2013. Vicepostulatura je početkom 2014. zaposlila Josipu Vukoja kao suradnicu na općim poslovima. Radila je marljivo i dobro na povjerenim joj zadacima. No, u

travnju ove godine pronašla je novo radno mjesto pa smo se dogovorili da kroz svibanj pomogne novoj osobi u Vicepostulaturi ući u posao koji ju čeka. To je Lucijana Kožul. Kroz svibanj i lipanj bila je na pokusnom radu i opravdala povjerenje tako da

se početkom srpnja prima u radni odnos na određeno vrijeme.

Josipi zahvaljujemo na svemu i želimo joj obilje Božjega blagoslova u životu i na novom radnom mjestu, a Lucijani dobrodošlicu te Božju pomoć u radu. ✍

ŠIROKOBRIJEŠKI TREĆARI I POBIJENI FRANJEVCI

Široki Brijeg, 27. lipnja 2018. (Lucijana Kožul) – Članovi franjevačkog svjetovnog reda, ili trećari, nastoje živjeti evanđelje na način kako je to činio sv. Franjo Asiški. Svoj način života podredili su služenju: služenju kao dobrom primjeru, služenju kao dijalogu, služenju kao povjerenju i poštivanju te služenju u iskrenosti i odanosti.

Trećari čine mnogo toga i za naše pobijene franjevce. Godinama pohode njihov grob u širokobriješkoj samostanskoj crkvi, još tamo od jugokomunističkih vremena. Nakon pada jugokomunizma pod vodstvom fra Jozze Zovke počeli su održavati grob, brinuti se da na njemu

uvijek ima cvijeća i da gori svijeća. Slično je i danas pod vodstvom fra Dane Karačića. Trećari svakodnevno obilaze grob i mole se na njemu. Također su uvijek na raspolaganju tijekom Dana pobijenih franjevaca u veljači. Uvelike doprinose i za vrijeme simpozija koji se održava krajem listopada, kao i u pakiranju glasila *Stopama pobijenih*.

Sve što rade i čine jako je bitno, ali posebno treba istaknuti njihove molitve. Mole se za zagovor naših pobijenih franjevaca, mole se da što prije budu uzdignuti na čast oltara. Time su uzor ostalim vjernicima. ✍